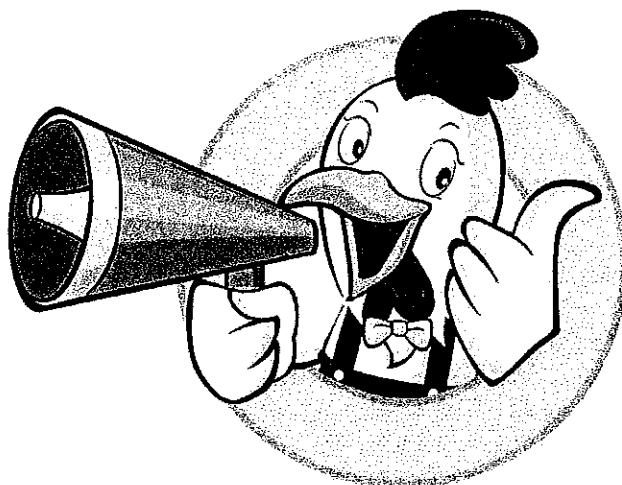

HANE GAL

Kære venner

Så blev det jul igen og vi skal bage, synge, tænde lys, købe gaver og spise and og rødkål.

Jeg synes ikke det er lang tid siden det sidst var jul..

Hvert år tænker jeg over hvor meget juleoplevelsen hænger sammen med bestemte traditioner og afsyngning af bestemte sange.

På friskolen synger vi hver morgen i december den samme sang til morgensangen, når vi tænder endnu et lys på den flotte adventskrans som Grete Verdoes laver til os.

Og når vi har afsluttet dagens decemberleg, synger vi endnu en julesang.

Det er KUN i december det foregår, men til gengæld hvert år.

En del af de julesange vi synger, er skrevet af digteren B.S. Ingemann i 1800-tallet. Det gælder f.eks "Glade jul", "Julen har bragt velsignet bud" og "Dejlig er jorden". Det er vel ikke altid at man lægger mærke til hvem der har skrevet salmerne, men sådan er det, og salmerne er mellem 150 og 200 år gamle. Tænk, at kunne skrive salmer, der holdes i live i så lang tid. Og som bliver videregivet fra generation til generation, fordi de siger noget.

B.S. Ingemann debuterede som digter i 1811 i en alder af 22 år med samlingen "Digte" og fik med det samme et stort publikum. Den unge Ingemann var næsten sygeligt optaget af døden - en interesse han delte med mange andre unge mennesker, og udgivelsen blev da også hurtigt udsolgt og genoptrykt. Publikummet til udgivelsen var især fundet blandt embedshjemmenes unge damer, der sværmede for æteriske drømme og den let skjulte erotik som Ingemann håndterede meget elegant. Sådan blev det også i senere udgivelser - f.eks i den populære *Procne* fra 1813, hvor Ingemann lagde sig ind i kølvandet på interessen for tyskeren Goethe og hans "*Den unge Werthers lidelser*".

En stor portion *weltschmerz* havde meldt sig på den danske litterære scene.

I begyndelsen af 1816 - som 27-årig - var B.S. Ingemann blevet en af de mest populære forfattere herhjemme og han havde allerede en kæmpeproduktion bag sig. I alt 2826 trykte sider var det blevet til, plus en masse digte i forskellige tidsskrifter.

En litteraturforsker skrev i 1816 om Ingemann: *"Man lyttede gerne til Ingemann. Publikum elskede ham, kvinderne tilbad ham, og hans modstandere misundte ham"*.

Selv havde han ikke noget ønske om at digte for at være populær. Han sagde mange gange at *"Man skal ikke digte for at vinde laurbær og jordisk udødelighed"*. Man skulle gøre det fordi man ikke kunne lade være.

Omkring 1830 spirede en begyndende politisk interesse blandt Ingemanns publikum og han mærkede hvordan de fjernede sig mere og mere fra hans eget udgangspunkt i romantik og sværmeriskhed.

I et brev fra 1835 skriver han: *"Tidens nærværende praktiske Retning synes mig lidet gunstig for den Digter, der mere Stirrer tilbage end frem i Tiden og har mere Øie for det indre Menneskeliv end for det ydre"*

Og blik for det indre havde han. I julesalmerne er det børnehøjden og enkelheden der får os til at opleve noget særligt. Paradis og engle. Billederne lever i sig selv og skal ikke oversættes. Det gør dem langtidsholdbare og kultursammenholdende i generation efter generation.

Digteren Dan Turell - der desværre døde som kun 47-årig i 1993 - besvimele, da han som barn i 3.klasse til morgensang på skolen oplevede en kraftfuld afsyngning af Ingemanns *"Og lysets engel går med glans"*.

Den unge Turell så under sangen en engel flyve ind gennem vinduet i salen og besvimele. Da han blev vakt til live igen, mumlede han *"en engel, en engel"*. Ingemanns billeder kunne leve i sig selv. Og lige dér stod det klart, at også Turell måtte blive digter.....

Skolepatrulje

Hver morgen og hver eftermiddag er skolens skolepatrulje sendt på vejen for at sikre store og små en sikker færdsel over Landevejen. Specielt for de små elever det vigtigt at patruljen er der og holder overblik over trafikken. De små

elever holder også godt øje med hvordan de større elever og de voksne færdes på vejen, og det er derfor vigtigt at både store og små respekterer skolepatruljens anvisninger. Alle har modtaget refleksveste og det anbefales at alle har dem på. Husk også cykellygter i denne mørke tid. Det er nødvendigt om morgenen og også snart om eftermiddagen.

Snevejr

Selv om det stadigvæk mærkes lunt, kan det vel være at der kommer snevejr i løbet af de næste måneder. Hvis der bliver kraftigt snevejr, kan der være tvivl om bussen kører.

Hvis sneen blokerer øen og trafikken går i stå, kan vi blive nødt til at aflyse undervisningen. Sidste år skete det en enkelt dag. Hvis det sker, vil vi lægge besked på skolens hjemmeside om skolen er åben eller lukket. Vi vil også give besked til Østjyllands Radio som vil bringe oplysningen i lokalnyhederne, og du vil kunne ringe til skolen og høre nærmere.

Under alle omstændigheder vil vi arrangere pasning for de børn der måtte nå frem til skolen.

Hvis øen sner til i løbet af dagen, vil vi af busselskabet få besked om hvornår den sidste bus kører. Ingen børn vil blive sendt hjem uden at der er nogen til at tage imod dem hjemme. Er der usikkerhed om det, vil vi kontakte forældrene per telefon eller eventuelt lade børnene blive på skolen indtil de kan komme hjem.

Informationsaften

Tirsdag den 13.januar 2009 fra klokken 17.00 til 18.30 holder vi den årlige informationsaften for kommende børnehaveklassebørn. Der sendes i starten af januar invitationer rundt til alle øens før-skolebørn. Øens andre grundskoler afholder også informationsaften i løbet af januar, og der bliver indskrivningsaften på alle tre skoler torsdag den 19.februar 2009 sen eftermiddag.

Det er noget vi ser frem til og glæder os til, og vi håber selvfølgelig at vi denne gang igen kan få samlet en børnehaveklasse af fornuftig størrelse.

Ansættelser.

Heidi har valgt at fortsætte sit arbejdsliv på Tranebjerg Skole fra 1.januar 2009. Vi har været glade for at have hende her på skolen i de cirka halvandet år hun har været her, og ønsker hende god vind med de nye udfordringer.

Bonnie Gormsen starter i et halvt års vikariat i skolefritidsordningen fra 1.januar 2009. Hende glæder vi os til at byde velkommen.

Om fredagen vil Bonnie i det næste halve år være i sfo'en fra klokken 11.15 med halvdelen af børnene, mens Bille har musik med den anden halvdel. Når halvdelen af musikperioden er gået, skiftes der hold, så alle kommer til.

De undervisningstimer som Heidi i øvrigt har haft i skoledelen vil indtil sommerferien blive varetaget af Michael Jespersen; læreruddannet, tjener på Sophie Amalie og far til Mille i 6/7.klasse. Velkommen til både Bonnie og Michael. Vi glæder os...

Bestyrelsen

I forbindelse med Bonnie Gormsens ansættelse har hun trukket sig ud af skolens bestyrelse, der derfor nu består af Henning Fredsted - formand, Jørg Spiekermann - kasserer, Inge Dorthe Ellegaard Larsen, Susanne Rømer samt Niels Birkmand. Jan Ek er suppleanten der deltager i alle bestyrelsesmøder.

Allerede nu kan alle medlemmer af skolekredsen - det er forældrene automatisk samt alle dem der er indmeldt og har betalt kontingent - sætte kryds i kalenderen, så du er sikker på at kunne komme til skolens generalforsamling torsdag den 30.april 2009 klokken 19.00.

Forældrearbejdsdag lørdag den 16.maj 2009

Du bør også sætte kryds i kalenderen lørdag den 16.maj 2009, hvor vi planlægger en forældrearbejdsdag med maling og lettere indstandsættelse af skolen. Du vil høre nærmere når vi nærmer os, men reserver gerne dagen.

Musikgrej

Samsø Højskole har i en del år ikke haft musikundervisning og deres gamle musiklokale har været pakket væk. I midten af december fik vi henvendelse fra højskolen, der gerne ville forære os resterne af deres grej - stativer, ledninger, guitarstreng, trommestikker, højttalere, et par gamle guitarforstærkere, et gammelt keyboard etc. Mange af tingene kan i den grad indgå i vores musikundervisning. Det er dejligt at blive betænkt på den måde.

Tusind tak til Samsø Højskole.

Lærerværelset

Lærerværelset har fået en ordentlig overhaling. Der er blevet malet og shinet op og vi har fået et sofahjørne. Rigtigt hyggeligt. Kig ind næste gang du er på skolen. Så giver vi en god kop kaffe.

Rygepolitik

Der er blevet vedtaget en rygepolitik gældende fra 1.januar 2009 for Samsø Friskole. Politikken siger at rygning ikke er tilladt på Samsø Friskole for hverken medarbejdere eller elever.

Juleferie

Fredag den 19.december 2008 holder vi juleafslutning. Vi skal som sædvanlig en tur i kirken for at høre en julehistorie og synge julen ind og vi skal til kæret i Nordby for at danse.

I år optræder indskolingens gospelkor med gospelsang i kirken.

Alle forældre og andre interesserede er særdeles velkomne til at komme og deltage både i kirken og til dansen om kæret. Dansen om kæret starter klokken 10.30. Vi håber at mange forældre og andre godtfolk kan få tid og mulighed for at deltage sammen med os.

Når vi er færdige med dansen, ønsker vi hinanden god jul og holder juleferie.

I det nye år starter skolen igen mandag den 5.januar 2009 klokken 08.20, hvor vi mødes veludhvilede, dynamiske og klare til at fat på endnu et spændende år, fyldt med glæde, lærdom og nysgerrighed.

Og med ønsket om en rigtig god jul og et godt nytår til alle forbliver jeg

Curt

LØB FOR LIVET! - Overvejelser over kogt-spagetti-ben og åndenød

Af Susanne Wilhelmsen

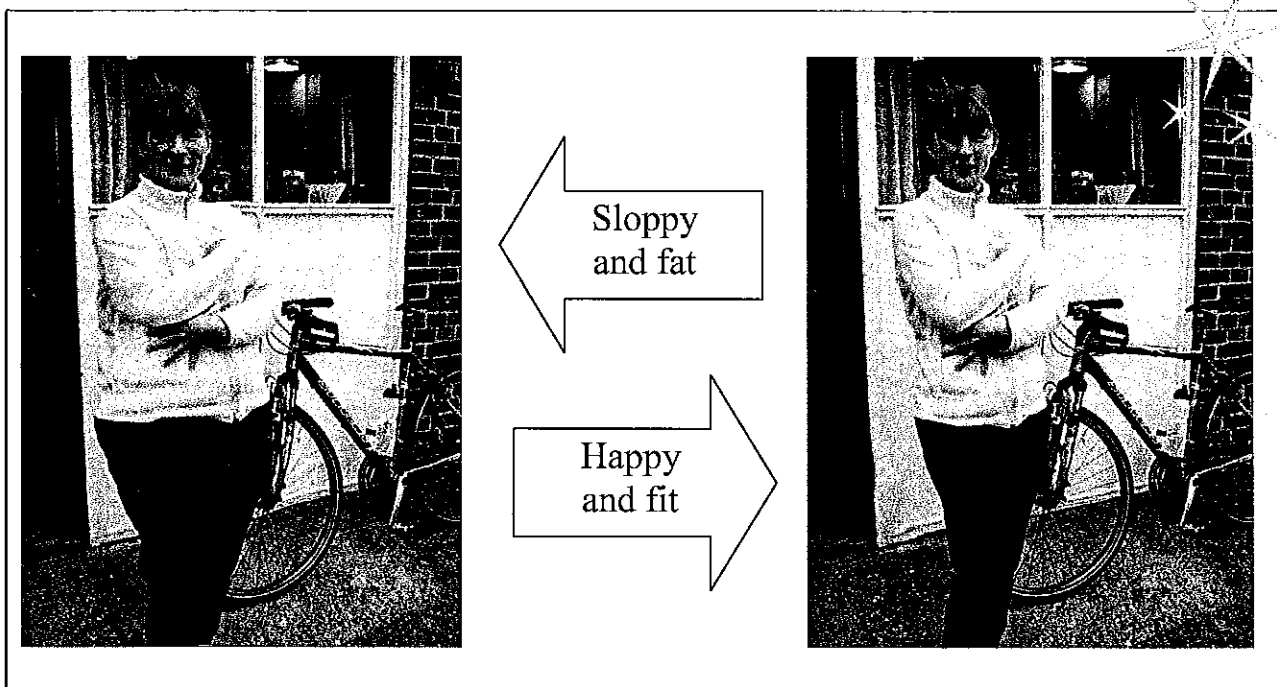
Prøv at læse disse tilfældigt udvalgte citater fra en googling på ordene: mangel på motion:

- *Mangel på motion kan være en vigtig forklaring på, at over halvdelen af danskerne har oplevet rygmerter, allerede inden de er 20 år.*
- *Mangel på motion og mange stillesiddende aktiviteter er blandt de vigtigste årsager til fedme hos børn.*
- *Undersøgelser viser, at fysisk aktivitet hos kvinder, som endnu ikke har nået overgangsalderen, kan nedsætte risikoen for brystkræft med over 30 procent. Træningen ser ud til at have stor effekt, uanset om den er moderat eller hård.*
- *Sammen med rygning er mangel på motion den livsstilsfaktor, som giver den største risiko for tidlig sygdom og død af kroniske sygdomme.*
- *Overvægt, mangel på motion og dårlige kostvaner kan få din krop til at opføre sig ældre end den i virkeligheden er. Omvendt kan en sund, trænet og velernæret krop være yngre end dåbsattesten viser.*
- *Hvert fjerde hjerteanfald skyldes mangel på motion.*
- *Mere end hver anden voksne dansker er overvægtig, og antallet er stigende.*
- *Lav eller ingen fysisk aktivitet er lige så farlig som rygning, og mindst et ud af fire hjertetilfælde skyldes manglende fysisk aktivitet. Med blot 30 minutters daglig fysisk aktivitet nedsættes risikoen med hele 30 %.*
- *Fysisk aktivitet har en lang række gavnlige virkninger på helbredet. Musklerne og skelettet bliver styrkede. Motorikken forbedres. Immunforsvaret bliver mere effektivt, så man sjældnere bliver syg. Og cellerne bliver bedre til at optage sukker fra blodet, så motion forebygger også sukkersyge. Det psykiske velvære, som motion kan give, må også antages at være gavnligt for helbredet.*

Ikke nyt, vel? Vi har hørt det før. Og vi ved også, at gode vaner/sund livsførsel skal indlæres i barndommen, for at virke naturlige livet igennem.

Kolleger nævnt i flæng: Alle har vel mødt min kollega Peter på cykel eller i fuld fart frem på futterne – stramme baller i stramme bukser; sådan har han ikke altid set ud. Eller måske har I set en nydelig midaldrende herre, høj, hærdebred og med begyndende topmave (der nu er ved at forsvinde, forstås) på racercykel i Bjarne Riis-tøj – fuld fart frem! (vi taler her om min skoleleder). Eller I har set Jette i modvind på vej hjem på en knaldrød og ganske ny cykel – eller Lisbeth, der trodser elementernes rasen: sne, storm, mørke, regn og slud kom an – intet kan afholde Lisbeth fra cykelturen til/fra skole. Charlotte kom en dag i skole og råbte: Hvorfor har ingen sagt, at jeg er blevet fed??? Hun havde vist taget et kilo på i ferien. Nu ser man hende idelig hjulre af på en gammel bedstemorcykel med rank ryg og stort smil.

Og mig selv? Ja jeg har fundet spinning fuldstændig uundværligt. Jeg kan godt høre, at det lyder åndsvagt, at en time på en faststående motionscykel i et ildelugtende fitnesslokale skulle være noget eftertragtellesværdigt, men at stå på cyklen til høj musik er som at danse, og man kan hele tiden give den en tand til. Jeg pruster og sveder, så det sprøjter omkring mig, og bagefter er jeg fuldstændig afslappet i kroppen og helt selvlysende i hovedet. Mange timers arbejde kan klares derefter.

Og hvorfor gør vi nu det? Jo, vi har alle fattet budskabet – det der er at læse først i denne artikel. Vi har forstået, at vil vi leve længe og godt, vil vi møde glade og friske på arbejde, vil vi have energi til vore forskellige fritidsinteresser, vil vi minimere vores syge/orker ikke-dage, kort sagt: vil vi have et super liv i fuldt vigør, så er det på med cykelshortsene, løbeskoene eller hvad vi nu har valgt. Vi har – som så mange andre – opdaget, at jo mere energi vi lægger i det, desto mere får vi igen.

Og hvorfor nu denne lange indledning? Enhver kan jo passe på sig selv, som enhver vil. Meeen – og nu kommer det. For nylig havde vi naturvidenskabsuge. Peter og jeg havde fornøjelsen af sammen med 4./5. klasse at udforske mange dele af kroppens funktioner. En af udfordringerne var en konditionstest – og her er så resultatet: Af 18 børn testet var der 3 med middelhøje konditionstal, 6 med lave konditionstal og 9 med MEGET lave konditionstal. Hmmm, siger jeg bare og forstår lidt bedre, at der gæbes klokken halv ti, og at halvdelen af klassen ikke kan løbe tre gange rundt om skolen.

Der kan være mange (samfundsskabte) årsager dertil.

Det er ikke længere børnesejt at lege ude, klatre i naboens blommetræ, cykle langt etc., men måske er der en anden vej til bedre kondition? Tilbuddene er vist gode nok – det er bare om at benytte dem.

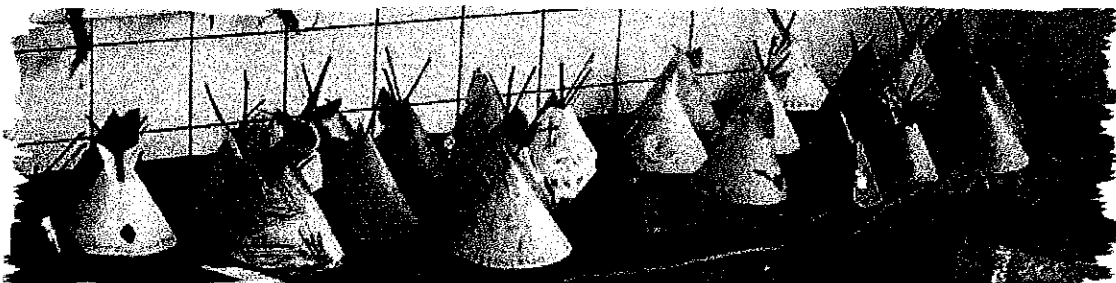
Oplæg om Indianere

Af Julie Sarah Thielsen

..Som I sikkert allerede ved, fordi vi er blevet så kloge på Indianere i emneugen, er indianere nogle der går med fjer og pels, og siger ugh ugh!

Men det er jo ikke det hele, det er en lang historie, som begynder med at Canada og Amerika hang sammen, uden at der var vand i mellem landene. Der var simpelthen nogle Canadiere der gik den lange vej til Amerika. De boede i tipier, og red på heste. Så kom den hvide mand og dræbte en tredjedel af indianerne.

Columbus kaldte dem for indianere, fordi han troede han var sejlet til Indien. I starten var der fred mellem de hvide og indianerne, men så blev de fjender fordi de hvide mænd begyndte at slå indianere ihjel, for at få indianernes ting, og det fandt indianerne sig selvfølgelig ikke i.

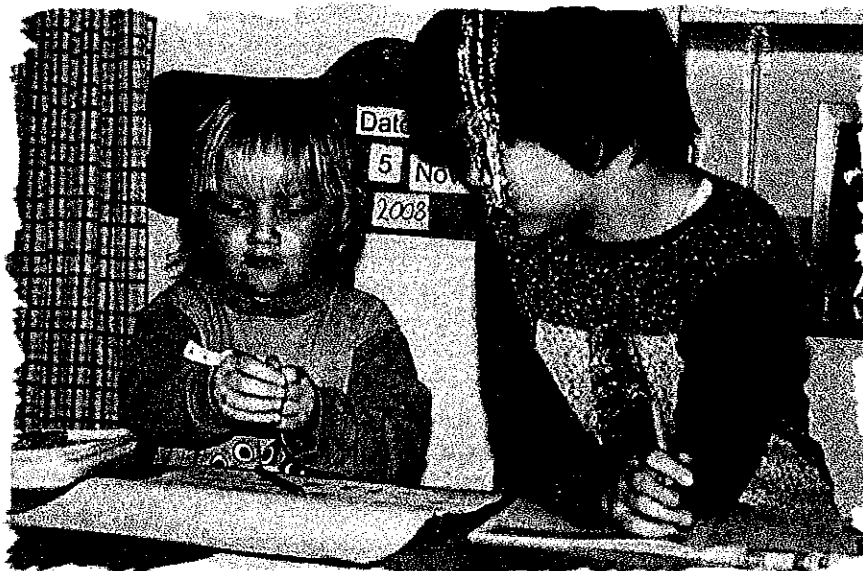

Besøg fra Børnehuset

Af Jette Rysgaard

Tirsdag den 11. november ankom 16 forventningsfulde 5-årige til Samsø Friskole. Hjerterne bankede, så man næsten kunne se det udenpå deres tykke jakker. De kiggede forsigtigt rundt efter deres skoleven – hvem af alle disse børn skulle de tilbringe deres skoledag sammen med?

Eleverne fra 1., 2. og 3. klasse var mindst ligeså spændt, for de havde jo sendt en invitation til et af disse børn – men hvem?

Efter morgensamlingen blev spændingen udløst. Alle blev præsenteret for hinanden, og skolebørnene skulle nu læse en lille bog for deres nye ven. Fra alle kroge i indskolingens lød en mumlen og en summen af børnestemmer – alle var i gang med den gode historie.

Da historien var læst og isen brudt, fik alle gæsterne hver deres arbejdsmappe med små skoleopgaver, som de skulle i gang med. Ved deres side var én – ja, måske endda to hjælpere - som var parate til at hjælpe, hvis opgaverne var for svære. Vi voksne (ikke mindre end 5 stk.) gik hvileløse rundt, for der var ingen brug for os. Men hvilken glæde det var at se alle de flittige børn og deres hjælpere som stod på spring så snart deres gæst manglede hjælp! Det var service til topkarakter og en masse "smiles" ☺

Endelig blev det tid til madpakkerne - og det var til stor glæde hos alle. Ny energi skulle puttes på, inden der skulle prøves kræfter med friskolens dejlige legeplads. Vores elever var så søde til at hjælpe og sørge for gæsterne – så der var ingen der manglede noget!

Pausen fløj afsted – alt for hurtigt syntes de fleste ☺ - men nu var det tid til idræt og musik. Selvom pausen havde været lang og alle havde både fået regn og blæst i hovedet var energien ved at være opbrugt – blikkene blev lange og tomme, kinderne røde og kroppen var træt... de sidste ressourcer blevet hevet frem, inden alle gæsterne satte sig i bussen sydpå! Heldigvis er turen så tilpas lang at enkelte lige nåede en "power nap" inden bussen holdt ved Børnehuset!

En superdag med en masse dejlige oplevelser, nye venner og et mylder af tanker om hvordan det er at gå i skole – Tak til alle vores super dejlige elever; I er bare nogle fantastiske skolevenner! Tak til Børnehuset – jeres børn har også sat et aftryk her hos os – vi var MEGET glade for jeres besøg ☺

I uge 47 arbejdede alle elever på friskolen med fremmede folkeslag - kultur og historie. På mellemtrinet handlede det som samere. Læs herunder Georgie og Janas anmeldelse af emneugen.

Hvad vi lavede

Af Georgie, 4.klasse

Hver dag lavede vi gode opgaver og nogle tog lang tid at lave og nogle kun få minutter. Så alle fik lavet forskellige mængder opgaver. Jeg tror vi alle syntes det var sjovt undtagen en som jeg tror ville blive pinlig berørt hvis jeg sagde hvem <3. Susanne tog nogle samersko og ting hjemmefra. Det var meget sjovt at se hvad for noget de gik med ☺ så ærlig talt tror jeg alle havde det sjovt og lærte en MASSE ALLE SAMMEN!!!!!!!

Og i det hele taget det var rigtig sjovt og jeg glæder mig allerede til næste emneuge ☺☺☺☺☺☺☺☺☺☺

Samerne

Af Jana, 4.klasse

Samerne er et folk som bor i de nordlige dele af Sverige, Norge, Finland og Kolahalvøen i Rusland. De taler deres eget sprog som hedder samisk. De har levet af rensdyrjagt og rensdyravl. Nu lever de fleste af normal mad, men der er stadig nogle der jager rensdyr. Samerne levede i kåter og når de rejste rundt tog de lavoer med sig for samerne er nemlig nomader. Det betyder at de aldrig bliver det samme sted og derfor rejser de rundt. Når samerne skal passe deres rensdyr går de rundt i hele landet. Nu om dage er de fleste piger ude efter en uddannelse imens drengene bare ikke interesserer sig for deres uddannelse. Nogle af mændene er stadig i gang med at avle rensdyr. Deres tøj er for det meste lavet af farverige rensdyrskind; for det meste i farverne gul, rød, blå.

Rokketænder og risengrød

Af Heidi

Julen er en travl tid i skolefritidsordningen, som alle andre steder, - der har været fuld skrue på hemmelighederne for manges vedkommende, mens andre har haft mere træk på legen.

Vi har stillet grød på loftet, og Johannes og Ole har helt sikkert set nisser deroppe, højden var un gefair 40-50 cm. - Og de svarede til den gængse beskrivelse, ikke at jeg er en tvivler!

Tilsyneladende var det også nisserne der byggede et juletræ af stable-stolene, og pyntede det med lys og sager, - i hvert fald nægter Rene' stadig ☺

Vi har til stor glæde fået masser af risengrød og æbleskiver, det har været skøn afveksling, og hyggeligt i samme øjeblik duften af jul har bredt sig..

Ikke uden vemod er dette det sidst pip fra mig i Hanegal, som ansat på Samsø Friskole.

Med mig tager jeg mange fantastiske minder om eminente stunder med børnene, Som f.eks. dengang jeg fik en æske, med en smuk perlekæde, -

Og oveni fik lov at beholde æsken til mine rokketænder!

Det har været en fantastisk oplevelse.

Med mig tager jeg også glæden ved alle de mennesker jeg har lært at kende, - spændende møder med spændende mennesker, glæder og udfordringer, levet liv..

Det vil jeg gerne sige tak for ☺

Med ønsket om en glædelig Jul og alt det bedste i det nye år.

Årets Åbnejulestue

Af Charlotte

Denne dag er en skoledag "with a difference!" Vi mødtes lørdag 29. november i musiklokalet for at høre Curt fortælle en julehistorie, og sammen sang vi årets første julesang. Så var det bare der ud af. Skolens klasser var fordelt på hold der roterede fra værksted til værksted hver time. Der var mulighed for at nå alle de ting, der ellers ikke bliver nået i julens travle tid.

Der blev lavet julekager, juledekorationer, julegaver og julepynt. Og sidst, men ikke mindst, bød cafeen på glögg og vafler. Alle de ingredienser der skal til for at skabe en hyggelig og stemningsfyldt eftermiddag.

I sfo'en sad vi netop og diskuterede, om ikke forældre skulle komme op og sy sammen lidt oftere! Der var fed hygge derover. De største klasser var med til at hjælpe i værkstederne, og Luna og Laurits modtog gæster med smil og et glimt i øjet. - Tak til alle, der var med den dag.

<p>Hotel Svedskegyden Svedskegyden 2 Nordby, 8305 Samsø tlf.: 86 59 69 22</p> <p>www.hotelsvedskegyden.dk info@hotelsvedskegyden.dk</p> 	<p>Her kan DIN annonce komme til at stå!</p>
<p>Brdr. Stjerne K.S. 86 59 17 00 Samsø VVS og Energi</p>	 <p>Samsø Ejendomskontor Tlf. 86 59 03 22 • www.edc.dk</p>

ALLE OS PÅ SAMSØ FRISKOLE ØNSKER BØRN OG VOKSNE EN GLÆDELIG JUL OG ET GODT NYTÅR!!

Vi ses i skole igen næste år - mandag den 5. januar
